

رساله‌ی دکتری: جواد جلایرنیا، ۱۳۹۴

بررسی اندیشه‌های آزادی خواهانه‌ی علامه اقبال لاهوری و ملک الشعرا بهار در اشعار آنان

اقبال لاهوری و ملک الشعرا بهار هر دو در کانون مبارزات سیاسی آزادی خواهانه‌ی کشورهای خود قرار داشته و خواهان تحول در ساختار اجتماعی و نظام سیاسی حاکم بر کشورهای خود بوده‌اند. بهترین نمود عینی اندیشه‌های آزادی خواهانه‌ی این دو مبارز و آزادی خواه را می توان در اشعار پرمحتوا و نغز آنان مشاهده کرد. بی گمان اشعار آنان در زمان حیات سیاسی شان و هم چنین در آینده بر طرز تلقی و اندیشه‌های دیگران، تأثیر عمیق و ماندگاری داشته و خواهد داشت.

این رساله در یک مقدمه و شش فصل تدوین شده است: ابتدا در فصل یکم به بررسی ریشه‌ها و اشتراکات زبانی و فرهنگی دو کشور ایران و پاکستان پرداخته شده است. در فصل دوم به بررسی شرایط سیاسی و اجتماعی حاکم بر دو کشور پرداخته می شود که زمینه های بروز انقلاب استقلال پاکستان و پیدایش انقلاب مشروطه در ایران را در زمان حیات این دو شاعر هم عصر پدید می آورد. در فصل سوم از زندگی، آثار و اندیشه‌های این دو شاعر، سخن به میان می آید. در فصل چهارم، مفاهیم آزادی از دیدگاه اسلامی و نیز از دیدگاه مکاتب و فلاسفه‌ی غرب مورد بررسی قرار می گیرد. در فصل پنجم به بررسی آزادی از نگاه دینی و سنتی در شعر اقبال لاهوری و ملک الشعرا بهار پرداخته می شود. در فصل ششم، آزادی بیان، قلم، اندیشه، زنان و ... در شعر این دو شاعر مورد بررسی قرار می گیرد.

کلیدواژه‌ها: شعر، اقبال لاهوری، ملک الشعرا بهار، اندیشه‌های آزادی خواهانه

شماره‌ی پایان نامه: ۱۲۷۲۰۱۰۱۹۲۱۰۱۰

تاریخ دفاع: ۱۳۹۴/۱۱/۱۰

رشته‌ی تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: دکتر ابوالقاسم امیراحمدی

استاد مشاور: دکتر علی عشقی سردهی